

FOTO: HENRIK LIZELL

Sju nyanser av lärande

Sju olika gårdar som bildar en helhet. Nya Campus Albanos innergårdar är både miljöer för lärande och andningshål för studenter och forskare. En palett av graniter förstärker gårdarnas identitet och bidrar till en effektiv dagvattenhantering.

TEXT PETER WILLEBRAND FOTO STEN JANSIN & KASPER HAMMARLING

För de flesta äldre stockholmare är namnet Albano förknippat med ett industriområde och ett slags ingemansland, som mellan varven även fungerade som en hemvist för stadens marginaliserade.

Men området är också en del av den så kallade Nationalstadsparken, strax norr om Roslagstull. Det strategiska läget mellan Stockholms universitet, Handelshögskolan, Karolinska Institutet och KTH gör platsen till ett nav i den så kallade Vetenskapsstaden som har vuxit fram under senare år.

På det tidigare industriområdet reser sig i dag den nya stadsdelen Campus Albano. I november 2015 togs det första spadtaget, och när allt beräknas stå klart senare i höst kommer stadsdelen bland annat att utgöras av 70 000 kvadratmeter nya universitetslokaler och 1 000 nybyggda student- och forskarbostäder. Plus parker, butiker och restauranger.

CAMPUSOMRÅDET ÄR ETT samarbete mellan Akademiska Hus och Svenska Bostäder. Planeringen påbörjades redan 2006, och 2010 publicerades rapporten *Q Book 4* med den internationellt uppmärksammade visionen och modellen som har varit vägledande för områdets arkitektur och stadsplanering.

Målet är att vara världens mest hållbara campus. Modellen är framtagen av forskare på Stockholm Resilience Centre, en del av Stockholms universitet, på

uppdrag av Akademiska hus. Grundidén är en hållbar socialekologisk stadsplanering på naturens villkor, bland annat med inspiration från hur naturfolk har levt i samklang med naturen under årtusenden. På Albano har till exempel nya vattensystem skapats för att ta hand om dagvatten. Här finns även gynnsamma utemiljöer för växter och djur, gröna takterrasser och tak med solceller.

ÅR 2016 FICK Funkia Landskapsarkitektur uppdraget att gestalta sju studentbostadsgårdar, sex takterrasser och gröna tak på området.

– Vi har jobbat med konceptet diversitet för att förstärka gårdarnas olika identiteter, säger Johan Krikström, ansvarig landskapsarkitekt.

Utgångspunkten har varit de sju spektakulära, lika många som gårdarna.

– Tanken var även att färgerna i sig skulle symbolisera varje gårds respektive former, funktioner och känslor. Vi gav

dem också namn, ledord som *Balans*, *Harmoni* och *Förnyelse* för att förtydliga.

Gårdarna är av varierande storlek och helt olika gestaltade, men kompletterar varandra i en helhet, betonar Henrik Lizell, handläggande landskapsarkitekt.

– Det ska vara enkelt att förflytta sig mellan gårdarna och att nå dem från flera håll. Om till exempel ett kompisgäng vill träffas ska man snabbt kunna flytta sig till en gård som är mer anpassad för flera människor som vill mötas och ha högljudna diskussioner. På motsvarande sätt ska man kunna hitta avskildhet på en annan gård.

Det påminner om hur en universitetsmiljö ofta är uppbyggd, med öppna ytor och flöden anpassade för studenter och lärare som ska förflytta sig mellan föreläsningar, men också erbjuda plats åt den som behöver utrymmen för egna studier.

– Gårdarna ska också fungera som pedagogiska miljöer som uppvisar innovation och teknik, säger Henrik Lizell.

ETT VARIERAT UTBUD av natursten, främst granit i olika bearbetningar, har varit en del av arbetet med att ge gårdarna olika identiteter.

– Valet att arbeta med natursten ligger helt linje med *Q Book*. Det har egentligen aldrig varit någon diskussion om andra material, säger Johan Krikström, som tidigare bland annat arbetat med utformningen av den prisade naturstensbeläggningen vid Hyllie stationstorg i Malmö.

FAKTA

ALBANO

Namnet Albano går tillbaka till slutet av 1700-talet. Då, efter Gustav III:s italienska resa 1783-84, fick flera platser vid Brunnsviken namn hämtade från italienska förebilder. Andra exempel är Frescati, Montebello och Tivoli.

FOTO: HENRIK LIZELL

► **EN MIX AV** svenska grå granitsorter som Grå Bohus utgör tillsammans med diabas och finsk Kuru den stenpalett som återkommer på gårdarna. Bearbetningarna varierar från kryssharnad, flammad och råkilad.

Gårdarna är en provkarta på hur den grå granitens skala och tonalitet kan varieras med hjälp av på bearbetning.

– Vi har arbetat mycket med flammade ytor som släpper fram stenens uttryck, säger Johan Krikström.

Ett typexempel på stenarbetena är gården *Liv*, där gårdens bärande element utgörs av tre planteringar.

– På gården finns två nedsänkta regnbäddar med smågatstensfriser i diabas. Övriga golvet består av bohusgranit med en varierande bearbetning där intensiteten och lystern höjs in mot gårdens centrum. Här finns även ett par specialgjorda bänkar som vilar på råkilade granitmurar, säger Henrik Lizell.

Ett annat exempel är gården *Harmoni* som bland annat hämtar inspiration i svensk björkskog. Det hexagonformade

naturstengolvet består av tre sorters granit och utgör en stark kontrast till lövskogsplanteringen på gården.

– Runtom planteringen har vi placerat ut hexagonformade sittpuffar i granit, säger Henrik Lizell.

EN AV UPPDRAGETS stora utmaningar har varit att skapa en god dagvattenhantering och grönskande miljöer, trots bjälklag, gårdarnas begränsad storlek och ljusinsläpp. Förutom effektiva regnbäddar har det ställt krav på innovativa tekniska lösningar.

– Det visade sig bland annat att vi kunde utnyttja anläggningen för byggkranarna som stått på gårdarna när husen byggdes. Kranarna stod i gropar som gick igenom det underliggande bjälklaget ner till marken. Vi kunde dels använda dem som trädgropar för att ge plats till trädens rötter, dels leda ner vatten till marken under, säger Johan Krikström.

Sommarens många och kraftiga regn har varit ett fullgott test för gårdarnas kapacitet.

– Men det har också varit väldigt bra för växtligheten på gårdarna, all grönska har vuxit väldigt snabbt och framhävt deras olika identiteter, säger Henrik Lizell.

Johan Krikström återkommer till att beställaren Svenska Bostäders engagemang har varit mycket viktigt för resultatet.

– Vi har hela tiden kunnat arbeta med både en dedikerad landskapsarkitekt och mycket duktig förvaltare. Det är inte så vanligt att man får den möjligheten i den här typen av projekt, men det har varit väl använda resurser, säger han. ■

Projekt: Albano, Stockholm.

Beställare: Svenska Bostäder.

Landskapsarkitekt: Johan Krikström, Henrik Lizell m fl, Funkia Landskapsarkitektur.